

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

DWM II 477 / 203 / 08
BM - I - 0700 - 256(2)08

Warszawa, dnia 19 grudnia 2008r.

p.k. Maw
23.12.08
[Signature]

Pani Krystyna Bochenek
Wicemarszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Senatowi Pani Bochenek,

W odpowiedzi na pytania skierowane do Ministra Sprawiedliwości w oświadczeniu złożonym przez Panią Senator Dorotę Arciszewską – Mielewcyk na posiedzeniu Senatu w dniu 20 listopada 2008r. uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

1. Przede wszystkim pragnę podkreślić, że w całości podtrzymuję odpowiedź udzieloną w związku z interpelacją Pana Posła Jarosława Sellina z dnia 17 września 2008r., na którą powołuje się Pani Senator.

Konwencja haska z 25.X.1980r. dotycząca cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę została ratyfikowana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 6 lipca 1992r. i została opublikowana w Dzienniku Ustaw. Obowiązująca wówczas Konstytucja RP nie określała rangi ratyfikowanych umów międzynarodowych. Uczyniła to w art. 91 Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997r. Zgodnie z tym przepisem ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy.

Zgodnie z art. 241 ust. 1 Konstytucji RP umowy międzynarodowe ratyfikowane dotychczas przez Polskę na podstawie obowiązujących w czasie ich ratyfikacji przepisów konstytucyjnych i ogłoszone w Dzienniku Ustaw, uznaje się za umowy ratyfikowane za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie i stosuje się do nich przepisy art. 91 Konstytucji RP, jeżeli z treści umowy międzynarodowej wynika, że dotyczy ona kategorii spraw wymienionych w art. 89 ust. 1 Konstytucji RP. Umowa taka ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową.

Wymieniona konwencja haska stanowi zatem źródło prawa powszechnie obowiązującego jako część krajowego porządku prawnego i jest stosowana bezpośrednio.

2. Należy mieć na względzie, że Minister Sprawiedliwości nie jest właściwy do dokonywania wykładni prawa, w tym również obowiązujących umów międzynarodowych, do czego upoważnione są wyłącznie sądy.

Ocena prawidłowego stosowania przepisów omawianej konwencji nastąpić może w toku instancji w drodze apelacji od postanowień wydawanych w sprawach z wniosków skierowanych na jej podstawie.

W kwestiach objętych zakresem zastosowania konwencji wypowiedział się także wielokrotnie Sąd Najwyższy, do którego wyłącznie należy sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych.

3. Zgodnie z art. 13 konwencji sąd nie jest zobowiązany do wydania dziecka, jeżeli osoba, która sprzeciwia się wydaniu dziecka wykaże m.in. istnienie poważnego ryzyka, że powrót dziecka naraziłby je na szkodę fizyczną lub psychiczną albo w jakikolwiek inny sposób postawiłby je w sytuacji nie do zniesienia. Przepis ten stanowi odstępstwo od zasady niezwłocznego nakazania wydania dziecka bezprawnie uprowadzonego. Kwestia ta była również przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który

podkreśla wyjątkowość wypadków, w których można odmówić wydania dziecka. Często podkreśla się, że konwencja straciłaby wogóle swe znaczenie, gdyby art. 13 nie był interpretowany ściśle.

Również w orzecznictwie sądów innych państw, będących stronami konwencji, zdecydowanie przeważa restryktywna wykładnia tego przepisu.

Ponownie należy jednak wskazać, że ocena, czy w konkretnym wypadku zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 13 konwencji należy wyłącznie do sądu orzekającego w sprawie.

4. Wielokrotnie podkreślane już było, że zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej wyłącznie właściwe w odniesieniu do tych spraw (np. władza rodzicielska, kontakty z dzieckiem) są sądy tego państwa, w którym w chwili złożenia wniosku dziecko ma zwyczajny pobyt. W wypadku, gdy dziecko nie ma zwyczajnego pobytu w Polsce - brak jest jurysdykcji sądu polskiego.

5. Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości w latach 2006 – 2008 (bez danych za IV kwartał 2008r.) wpłynęły 103 wnioski o nakazanie powrotu do państwa – miejsca stałego pobytu dzieci bezprawnie uprowadzonych do Polski. Sądy polskie rozpoznały i wydały orzeczenia w 45 sprawach – w 19 sprawach sądy nakazały powrót dziecka, w 26 sprawach wnioski o powrót zostały oddalone.

W tym samym okresie czasu spośród wniosków przesłanych za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości za granicę sądy zagraniczne rozpoznały 79 wniosków o powrót dzieci bezprawnie uprowadzonych z Polski - w 61 sprawach nakazano powrót dzieci, a 18 wniosków zostało oddalonych.

Przebieg, z wyrazami szacunku,